



COLUMN 26 februari 2022 - Participatie

Wanneer elektrische fietsen inmiddels even hard rijden als een brommer dan rijpt het inzicht dat onze oude regelgeving niet meer voldoet. Snelheidsbeperking, helmplicht, kentekens en verplichte schadeverzekeringen horen daar bij –en we snappen dat allemaal als weggebruiker. Dat is in de ruimtelijke ordening niet anders.

We hebben heel lang gedaan met de Wet op de Ruimtelijke Ordening van 1965 toen er woningnood was, woningen nog een habbekrats kostten en de hypotheekrente 6 procent was. Idee van die wet was dat de lokale overheid uitstippelt wat de stand van zaken in een buurt is, wat eraan staat te komen en wat dit betekent voor bestemmingen, gebruik, verbouw en nieuwbouwmogelijkheden in die buurt. Door dat aan de betrokken eigenaren, ondernemers en bewoners voor te leggen voor commentaar kon dat als bestemmingsplan met harde bouwregels voor iedereen worden vastgelegd.

Klinkt goed, maar afgelopen 60 jaar is er nog steeds woningnood, kosten woningen inmiddels een vermogen en is de hypotheekrente een habbekrats geworden. In 1965 was de volkshuisvesting nog een verantwoordelijkheid van de rijksoverheid, nu is dat een zaak van vraag en aanbod door marktpartijen – U, ik, de bank, een Duits verzekeringsbedrijf, een Russische oligarch of Brabantse drugsbaas.

En ook de vrije markt voor de verkoop van auto's, levensmiddelen en elektrische stroom betekent niet dat iedereen in ons land daar toegang toe heeft.

Die Markt heeft alle grond en gebouwen in Nederland in haar greep en daarom wordt datgene wat we vroeger begrepen als overheid nu overheerst door die anonieme markt-van-ons-allemaal.

De rijks- provinciale en gemeentelijke overheden beginnen altijd eerst met inventariseren wat 'de markt' voor eisen stelt voordat ze zelf durft aan te geven welke belangen ze daarbinnen zouden kunnen prioriteren. Vandaar dat afwijkingen van bestemmingsplannen eerder regel dan uitzondering zijn. Ook de afdeling Vergunningen en Toezicht van de voorbeeldige gemeente Den Haag maakt zich hieraan schuldig door gefabriceerde goedkeuringen door de afdelingen verkeer, welstand en monumentenzorg op te voeren wanneer het haar uitkomt. En met belastinggeld huurt die gemeente doodleuk de landsadvocaat in om in het krijt te treden tégen haar eigen bewoners.

Bestemmingsplannen zijn in veel gemeenten buiten de randstad daarom al een toneelstukje geworden: ze worden niet meer elke 10 jaar herzien vanuit het perspectief van een Goede Ruimtelijke Ordening die de lokale volksvertegenwoordiging opstelt. Nee, bestemmingsplannen worden elk jaar voorzien van een update waarin de bouwplannen opgenomen zijn die afgelopen jaar door de lokale overheid zijn vergund in afwijking van een ooit vastgesteld bestemmingsplan. En noch de regering, noch de Raad van State maken een eind aan deze illegale praktijk die belangen van vastgoedeigenaren te grabbel gooit.

Modernisering van de wet op de ruimtelijke ordening gebeurde afgelopen dertig jaren op instigatie van het kapitaal, op aandringen van de liberalen in VVD, D66 en PvdA die liberalisering bepleitten: knellende regels die de woningnood in stand zouden houden, regels die tot idiote eisen zouden leiden ten aanzien van welstand, duurzaamheid, bereikbaarheid of sociale menging.

En zo heeft in ons Den Haag een verbond van die drie liberale partijen VVD, D66 en PvdA in de landsregering en in het lokale college er mede toe geleid dat de sociale woningbouw in elkaar is geklapt en dat de schaarse Haagse grond is bebouwd met profijtelijke nieuwbouw voor vermogende beleggers, expats of Amsterdammers. En reken er maar op dat ook na de verkiezingen die drie partijen gewoon blijven zitten in onze onwijs gave stad.

Vandaag praten we aan tafel over bewonersparticipatie, een panacée in een tijd waar de gekozen volksvertegenwoordiging niet in staat blijkt hun stemmers langer te vertegenwoordigen dan de maand van de verkiezingscampagne en waar de lokale overheid ten prooi is aan het dienen van belangen die door hun eigen kiezers niet worden herkend.

Waarom bouwen voor weggevluchte Amsterdammers en hotelbeleggers terwijl stemmers geen betaalbaar flatje kunnen vinden?

De landelijke overheid heeft eerst het bouwbesluit in elkaar gesleuteld als modernisering van de bouwregelgeving, daarna heeft ze de bestemmingsplannen met wisselend succes gedigitaliseerd en ontsloten en vervolgens met de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht de aanvraagprocedure voor omgevingsvergunningen gecentraliseerd en gestroomlijnd. Voor de modernisering van de Wet op de Ruimtelijke Ordening werd de Omgevingswet in de steigers gezet die inmiddels 4 jaar over tijd is en waarvan de invoering steeds onduidelijker wordt.

Het belangrijkste aspect van die Omgevingswet is dat die wet nou eens niet ervan uitgaat dat alle regels losgelaten moeten worden.

Nee die wet decentraliseert en gaat ervan uit dat elke gemeente of stad zelf mag bepalen hoe strikt of hoe vrij ze wil zijn in verder behoud en versterking van fraaie 19e -eeuwse buurten met fraaie lanen, heerlijke parken en landgoederen pardoes in de stad en behoud van een historisch stadscentrum zonder ontsierende hoogbouw.

Dus wat nu dreigt is dat een handvol anonieme ambtenaren met zitvlees dat al lang besloten hebben in het stadhuis nog voordat een volksvertegenwoordiging in de raad of een referendum in de stad daarover hun mening hebben gegeven. Dit college heeft opzettelijk nagelaten afgelopen 5 jaar stappen te nemen die de stad op die wet voorbereid. Onlangs werd een pad uitgerold om verstrekkende regels vast te stellen binnen komende 9 maanden. Regels die de invloed van de gemeenteraad en de buurten beknotten en bestaande beroepsprocedures afbreken. *The winter is coming.*